

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **K. P.,** zastoupené advokátkou JUDr. Alenou Mrlinovou, se sídlem Výškovická 122, Ostrava - Zábřeh, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 7. 2004, sp. zn. 24 Az 1277/2003,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 5. 3. 2003, č. j. OAM-1437/AŘ-2001, kterým byl zamítnut rozklad proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR (dále jen „žalovaný“) ze dne 28. 6. 2001, č. j. OAM-3916/VL-11-HA08-2001, o zamítnutí její žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), čímž namítá vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž žalovaný ve svém rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uvádí, že se krajský soud nevypořádal řádně s žalobními námitkami. V jejím případě byly údajně splněny zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, minimálně pro vztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Stěžovatelka připomíná, že po odchodu manžela, který měl potíže s mafií, z Ukrajiny byla pronásledována, obávala se psychických útoků, a proto opustila svou vlast. Polskem pouze projížděla a ani zde nevystoupila z autobusu, když chtěla žít s manželem v ČR a zde požádat o azyl.

Z těchto důvodů stěžovatelka považuje napadený rozsudek krajského soudu za nezákonný a požaduje jeho zrušení a v doplnění kasační stížnosti dále žádá o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 29. 4. 2001 na základě žádosti, v níž je jako důvod uvedeno, že stěžovatelka Ukrajinu opustila z ekonomických důvodů. Uvedla také, že její manžel měl problémy s mafií a po ní mafie chtěla, aby prozradila, kde se manžel schovává, jinak jí bylo vyhrožováno, že ji odvezou do lesa. Na policii nebyla a raději odjela z Ukrajiny. Do ČR přicestovala autobusem přes Polsko. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 12. 6. 2001. I z tohoto pohovoru vyplývá, že stěžovatelka opustila Ukrajinu po výhrůžkách mafie, která od ní chtěla zjistit, kde se ukrývá její manžel. Do ČR přijela v roce 1998, pak se vrátila na Ukrajinu a v roce 2001 přicestovala autobusem přes Polsko znovu do ČR. Autobus stál jen na hraničních přechodech. O azyl v Polsku stěžovatelka nicméně nepožádala, neboť cestovala za svým manželem, který bydlí v ČR. O azyl v ČR požádala poté, co jí vypršela platnost turistického víza. Na Ukrajinu se nechtěla vrátit, neboť se obávala mafie.

Žalovaný předmětnou žádost o poskytnutí azylu zamítl výše označeným rozhodnutím ze dne 28. 6. 2001 jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Žalovaný v tomto zamítnutí uvedl, že stěžovatelce nic nebránilo požádat o azyl již v Polsku, když přes ně cestovala do ČR, přičemž Polsko je nutno shledat ve vztahu ke stěžovatelce třetí bezpečnou zemí ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o azylu, jak žalovaný zjistil z dokumentů vztahujících se k zacházení se žadateli o azyl v Polsku a k lidskoprávní situaci v této zemi obecně. Nelze přitom tvrdit, že by stěžovatelka Polskem pouze projížděla ve smyslu tehdejšího znění ustanovení § 2 odst. 2 písm. b) zákona o azylu, a žalovaný neshledal ani překážku vycestování podle jeho § 91. Dále žalovaný nekonstatoval ani podmínky umožňující udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu a nebyla shledána ani přítomnost překážky vycestování, proto žádost stěžovatelky zamítl.

Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka rozklad, v němž se omezila na nesouhlas s tímto rozhodnutím. Také tento rozklad byl zamítnut, a to výše označeným rozhodnutím ministra vnitra ze dne 5. 3. 2003. V tomto rozhodnutí ministr vnitra shledal, že žalovaný dostatečně zdůvodnil, proč byla stěžovatelčina žádost o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná, a ministr vnitra se s tímto zdůvodněním ztotožnil. Stěžovatelka měla možnost požádat o azyl již v Polsku, když se s polskými státními orgány bezesporu setkala při hraniční kontrole. O udělení azylu podle § 13 zákona o azylu stěžovatelka nepožádala, během celého řízení se nevyskytla žádná okolnost nasvědčující přítomnosti překážky vycestování podle jeho § 91 a nebyl ani důvod pro případné využití jeho § 14.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podala stěžovatelka žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě. V této žalobě namítala v obecné rovině nesplnění některých náležitostí správního řízení podle zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu, a také uvedla, že se domnívá, že nebyly dány podmínky pro zamítnutí její žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu a že naopak splňovala podmínky pro přiznání azylu podle § 12 zákona o azylu, minimálně pro vztažení překážky vycestování podle § 91 tohoto zákona. Krajský soud v Ostravě tuto žalobu zamítl shora označeným rozsudkem. V tomto rozsudku soud uvedl, že se stěžovatelka minimálně při celních kontrolách dostala do kontaktu se státními orgány Polska, a proto zde mohla požádat o azyl, když Polsko je pro ni nutno považovat za bezpečnou třetí zemi, takže žalovaný postupoval správně, když její žádost o azyl zamítl podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Dále krajský soud neshledal stěžovatelkou tvrzená pochybení ve smyslu dodržení zákonných limitů pro správní řízení. Odmítl se zabývat otázkou překážky vycestování, když uvedl, že při zamítání žádosti o azyl pro zjevnou nedůvodnost jsou výroky podle § 13, § 14 a § 91 zákona o azylu již nadbytečné, neboť mají být použity pouze tehdy, kdy je o žádosti o azyl rozhodováno podle § 12 tohoto zákona. Ze všech těchto důvodů krajský soud posuzovanou žalobu zamítl výše označeným rozsudkem napadeným touto kasační stížností.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Stěžovatelka opírá svou kasační stížnost zejména o námitku, že dle svého názoru splňuje podmínky § 12 zákona o azylu, minimálně pro vztažení překážky vycestování. V posouzení této otázky je nutno uvést, že neopodstatněnost přezkoumání překážky vycestování je dána již tím, že stěžovatelka v průběhu celého řízení ani následně během řízení soudního netvrdila nic, co by nasvědčovalo tomu, že by se na ní vztahovalo ustanovení § 91 zákona o azylu, které pro shledání překážky vycestování vyžaduje hrozbu toho, aby byl žadatel o azyl *„nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti.“*

Ke vztahu § 16 zákona o azylu a jeho § 91 je třeba resumovat závěry obsažené v dosavadní judikatuře Nejvyššího správního soudu tak, že zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 tohoto zákona obvykle pojmově vylučuje shledání překážky vycestování, jak bylo ve vztahu k § 16 odst. 1 písm. g) tohoto zákona vysloveno v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2004, sp. zn. 2 Azs 147/2004 (publ. pod č. 409/2004 Sb. NSS). Ve vztahu k ostatním písmenům § 16 odst. 1 zákona o azylu lze pak toto pravidlo přiměřeně aplikovat zejména tehdy, kdy žadatel o azyl neuvádí nic, co by nasvědčovalo tomu, že v případě návratu do země původu bude vystaven hrozbám popsaným v § 91 zákona o azylu. Stěžovatelka přitom na žádné takové skutečnosti obsažené v tomto ustanovení nepoukazovala.

Tím méně pak lze uvažovat o přezkoumávání napadeného správního rozhodnutí pohledem § 12 zákona o azylu. Takový přezkum je totiž ve vztahu k rozhodnutí podle § 16 odst. 1 písm. e) vyloučen již samotnou systematikou zákona o azylu. V tomto smyslu se ke vztahu těchto dvou ustanovení již Nejvyšší správní soud vyjádřil ve svém rozsudku ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. 7 Azs 124/2004 (publ. pod č. 349/2004 Sb. NSS), kde uvedl: *„Vedle pozitivního vymezení předpokladů pro udělení azylu v § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, stanoví tento zákon také vylučující důvody, při jejichž naplnění žadateli azyl udělit nelze; tyto důvody jsou taxativně stanoveny v § 15 a 16 zákona o azylu. Pokud podmínky vymezené v ustanovení § 16 odst. 1 zákona o azylu, tj. podmínky pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné, jsou splněny, není namístě zkoumat případnou existenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, protože udělení azylu je za takové situace vyloučeno.“* Nejvyšší správní soud veden principem respektování své judikatury nemůže než vycházet z tohoto stanoviska a odmítnout také tuto stěžovatelčinu námitku, vztáhnutelnou jistě na ustanovení § 12 zákona o azylu jako celek.

Stěžovatelka dále poukazuje na hrozby, jimž byla na Ukrajině vystavena, stejně jako na fakt, že Polskem pouze projížděla, čímž zpochybňuje správnost aplikace § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu provedené žalovaným, ministrem vnitra a krajským soudem.

K použití předmětného ustanovení zákona o azylu Nejvyšší správní soud konstatuje, že podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb. se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. Legální definici bezpečné třetí země obsahuje ustanovení § 2 odst. 2 citovaného zákona, podle něhož se takovouto zemí rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

K výkladu tohoto ustanovení se Nejvyšší správní soud již vyjádřil ve svém rozsudku ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 2 Azs 5/2003 (publ. pod č. 18/2003 Sb. NSS), na nějž odkazuje správně i krajský soud a kde zdejší soud uvedl, vykládaje pojem *„projíždí třetí bezpečnou zemí“,* který již v současné podobě zákona o azylu není po novele zákona o azylu zákonem č. 2/2002 Sb. účinným od 1. 2. 2002 obsažen, byl ovšem v daném zákoně v době rozhodování žalovaného: *„Pojem „projíždí“ příslušnou zemí ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v původním znění je nutno vykládat zúženě, a to z důvodu podstaty a smyslu celého azylového řízení, do značné míry založeného na principu, že cizinec*

pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody. Touto zemí je zpravidla tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 citovaného zákona. Rozhodujícím kritériem pro posuzování toho, zda cizinec bezpečnou třetí zemí pouze projížděl, je skutečnost, zda v této bezpečné zemi měl reálnou možnost požádat o udělení azylu či nikoliv. Subjektivní právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu, nikoliv však právem vybrat si zemi, v které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit.“

V daném případě bylo zjištěno (a stěžovatelka tato zjištění nezpochybňuje, naopak vyplývají z jejích tvrzení uvedených při pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu), že stěžovatelka do České republiky přicestovala autobusem, jedoucím z Ukrajiny do ČR přes Polsko, přičemž byla podrobena kontrolám na polských hranicích. Stěžovatelka tedy mohla požádat o azyl při tomto kontaktu s pohraničními orgány. Navíc sama v pohovoru výslovně uvedla, že jí nic nebránilo požádat o azyl již v Polsku a pro Českou republiku se rozhodla proto, že zde již pobývá její manžel. Je tedy zřejmé, že stěžovatelka měla reálnou možnost požádat o udělení azylu v Polsku, tzn. v bezpečné třetí zemi ve smyslu § 16 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 2 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., a že proto žalovaný nikterak nepochybil, když shledal její žádost o udělení azylu zjevně nedůvodnou ve smyslu citovaných ustanovení; tím spíše nepochybil ve světle kasačních důvodů krajský soud, když rozhodnutí žalovaného k žalobě nezrušil.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění namítaného důvodu kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť - jak vyplývá ze shora uvedeného – v souzené věci nebyly shledány vady řízení spočívající v tom, že by skutková podstata, z níž žalovaný vycházel, neměla oporu ve spisech.

Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. srpna 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu